

MAKTABGACHA TA’LIM YOSHIDAGI BOLALARNING QOBILIYATINI UYG’OTISH YO’LLARI

Abdullayeva Umida Toshpo'latovna

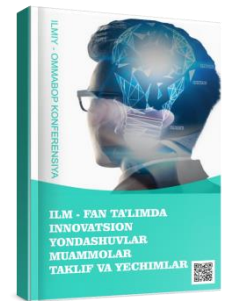
Jizzax viloyati, Sharof Rashidov tumani

Maktabgacha ta'lim bo'limi tasarrufidagi 16-son davlat maktabgacha ta'lim
tashkiloti direktori

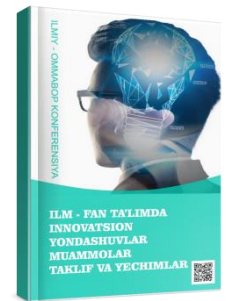
Annotatsiya: Maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotida bolalar qobiliyatlarini shakllantirishning asoslari ishlab chiqilgan bo’lib, psixologik yondashish usullari qo’llanilgan.

Kalit so'zlar: Ta’lim, bolalar, qobiliyat, rivojlanish, bog’cha, hayot tarzi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish bo'yicha mashg'ulotlar bolaning shaxsini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu sohada olimlar va psixologlar tomonidan olib borilgan barcha tadqiqotlar, ijod qobiliyatiga ega bo'lgan bolalarning yanada barqaror ruhga ega ekanligi, ular bilan muloqot qilish va do'stona munosabatda bo'lishlarini isbotlaydi. Kichik yoshda, kompleks rivojlanishga, ya'ni maktabgacha yoshdagi bolalarning adabiy, badiiy va musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirishga alohida e'tibor berish tavsiya

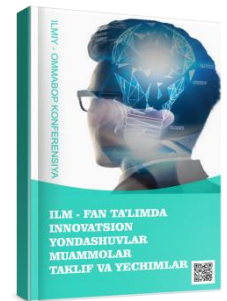

etiladi. O'yin orqali ijodiy qobiliyatlarni rivojlantirish eng yaxshisidir. Tashhisning maqsadi bolaning qaysi turiga ko'proq mos kelishi va u qanday tasavvur paydo bo'lganligini aniqlashdir. Bu maxsus testlarni o'tkazadigan psixologlar yordamida amalga oshirilishi mumkin, natijada maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish uchun o'yinlarni tanlash mumkin. Shuningdek, bolaning imkoniyatlarini mustaqil ravishda aniqlash, unga turli tadbirlarni taqdim etish va eng qiziqarli sabablarni kuzatish mumkin. Qanday tasavvur paydo bo'lganini ham belgilab oling, o'yinda xatti-harakat bilan ham mumkin. Yuqori darajadagi hayoliy tasvirlarni ishlash qobiliyatini ko'rsatadi, ularni birlashgan tasvirlar yoki sub'ektlardan kompilyatsiya qilish mumkin. Ammo, boshlang'ich darajasidan qat'iy nazar, tasavvurlar organizmning mushaklari kabi mashq qilinadi - muntazam mashqlar yordamida. Maktabgacha yoshdagi bolalarning musiqiy qobiliyatlari ham mumkin va ularning asl qobiliyatidan qat'i nazar, rivojlantirish kerak. Qobiliyatlarni rivojlantirish uchun Sport maktabgacha bolalar bolaning shaxsini shakllantirishda muhim rol oynaydi. Kichik yoshdagi bolaga, har tomonlama rivojlantirishga alohida etibor qaratish yani, rivojlantirish va maktab oldin adabiy va badiiy va musiqiy qobiliyat tavsiya etiladi. Barcha eng yaxshi oyin orqali ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish. maktabgacha bolalar orasidagi ijodiy qobiliyat tashxis maqsadi bola uchun eng mos bolgan faoliyat qanday aniqlash va u qanday qilib tasavvur ishlab chiqilgan. Bu maxsus test va maktabgacha yoshdagi bolalarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish boyicha tanlangan oyinlar

natijalarini otkazish psixologlar, yordami bilan amalga oshirilishi mumkin. Bundan tashqari, unga faoliyati turli taklif va eng katta qiziqish nima tomosha tomonidan bola uchun imkoniyat va ozingizni aniqlash mumkin. Rivojlangan tasavvur ham oyin xulq bolishi mumkin Qanday aniqlash. yuqori darajadagi ulardan ixtiro tasvirlar yaxlit rasmlar yoki hikoyalar bolishi faoliyat qobiliyatini korsatadi.. Maktabgacha yoshdagi bolalarda musiqa qobiliyati,ham katta Bolalar ijodiy rivojlanishi kuzatish va moslamalarni manipulyatsiya qilish urinishlari tomonidan amalga oshiriladi bolsa , katta bolalar rivojlantirish, ularga mavjud vositalar yordamida oz his-tuygularini otkazish uchun harakat tomonidan amalga oshiriladi. Sodda qilib aytganda, kuzatish bosqichi astasekin harakatga aylanadi. Shuning uchun, harakati vaqtida bolani rag`batlantirish kerak. Kundalik hayotda ijodiy qobiliyatlarning asosiy rivojlanishi o'yin orqali amalga oshiriladi. O'yinda bolalar, ehtimol, bolalarning eng qiziqarli faoliyat doirasini aniqlashga qodir bo'lgan o'yinlarni yoqtirishlari mumkin. Shuning uchun o'yin - bu ijodiy qobiliyatlarni aniqlashning asosiy usullaridan biridir. Psixologlar sizning tasavvurlaringiz qanday darajada rivojlanayotganini va bolaning fikrlash tarzini belgilashga imkon beruvchi o'yin shaklida maxsus testlarni ishlab chiqdi.

Ba'zi bolalar tasavvur kuchi bilan harakat qilishadi, boshqalari esa xotiraning tasvirini suratga olishga moyil. Ba'zan bolalar bunday o'yinlarda qatnashishni rad etishadi, bu esa bolaga alohida yondashuv zarurligini ko'rsatadi. Bolalarning ijodiy

qobiliyatini rivojlantirish uchun zarur shart-sharoitlarni yaratish ham katta rol o'ynaydi. Ota-onalar bolaga nafaqat rivojlanish imkoniyatini berishlari, balki faol ishtirok etishlari kerak. Hech qanday holatda bolaga bosim o'tkaza olasiz, unga o'yinni o'ynashga yoki amaliy san'atda ishtirok etishga imkon bera olasiz. Xususan, bu xato musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirish bilan ruxsat etiladi. Bolaning musiqaga bo'lgan qiziqishi etarli emasligi sababli, ota-onalar uni musiqa maktabiga berishga shoshilishadi. Bolalarda har qanday ijodiy qobiliyatni shakllantirish uchun nafaqat chaqaloqning moyilligini aniqlash, balki to'g'ri yo'nalishda rivojlanish istagini kuchaytiradigan jiddiy ishlarni amalga oshirish kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar:

V.G.Negacheva, T.A.Markova. Bolalar bogchasida ahloqiy tarbiya. Oqituvchi – 1990

«Bolalar bog`chasining katta tarbiyachisi» - Toshkent 1991 y. 6. Gumanitarno-pedagogicheskiy institut kafedra «Pedagogika i metodiki prepodavaniya» 44.04.02 Psixologo-pedagogicheskoe obrazovanie «Nachal'noe obrazovanie» masterskaya dissertatsiya A.A. Vi'drenkova Tol'yatti 2016 god, 156- list